Muzika ir
Kultūrinė kompetencija

KULTŪRINĖ KOMPETENCIJA (iš Muzikos dalyko programos)

Ji apima: (1) **kultūrinį išprusimą** (kultūrines žinias), (2) **kultūrinę raišką** (gebėjimus ir įgūdžius) ir (3) **kultūrinį sąmoningumą** (vertybines nuostatas). Per muzikos pamokas mokiniai mokosi vertinti muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, ugdosi muzikinės kultūros įvairovės supratimą. Susipažindami su muzikos reiškinių, žanrų, stilių, epochų ir kultūrų (subkultūrų) įvairove jie plečia savo muzikinį kultūrinį akiratį, ugdosi pozityvias nuostatas kitų kultūrų muzikos atžvilgiu, mokosi išvengti kultūrinių stereotipų, įgyja tolerancijos. Dainuodami liaudies dainas jie giliau susipažįsta su savo etnine kultūra, nagrinėdami ir atlikdami šiuolaikinę muziką įgyja šiuolaikinės Lietuvos, Europos ir pasaulio muzikinės kultūros raidos tendencijų supratimą.

„Burtažodžiai“ (kodinės frazės):

- Lietuva-Europa-pasaulis (*aš-ir-kitas*)
- Kultūrinių **praktikų** įvairovė (per praktikas pažįstame kultūras)
- **Praeitis ir dabartis** (praeitį pažįstame iš dabarties pozicijų)
- **Kritinis mąstymas ir analizė**
- **Dialoginis santykis su kultūros objektais**
- **Kultūrinio konteksto išmanymas**

Kultūrinės tapatybės koncentrai:

Kultūrinė kompetencija - tai kultūrinis sąmoningumas, pagrįstas žiniomis apie **savo tautos**, **savo šalies**, **Europos** ir **pasaulio** kultūros tradicijas, kultūrų įvairovę, dabarties kultūros reiškinius.

- savo tautos
- savo šalies
- Europos
- pasaulio

Kitų kultūrų pažinimas.

- *Aš-ir-kitas*
- Sava ir svetima
- Kultūrinis akiratis, kultūrinis horizontas
- kitų kultūrų artefaktų, reiškinių, procedūrų pažinimas

- etnocentrizmas ir ksenofobija *ar*
- tolerancija, empatija?

Ar W. A. Mozartas, parašęs „Turkų maršą“, tapo turku? Ne.
Pažindami kitus, geriau pažįstame Save.
Pažindami save, geriau pažįstame kitus.

PASIDARYKITE SKUDUČIUS

Iš sumedėjusio miškinio skudučio ar gelsvės stiebo išsipjaukite keletą vamzdelių, kad vienas galas būtų atviras, o kitas – uždaras (*1*). Atvirąjį vamzdelio galą nevienodu ilgumu nupjaukite įstrižai iš abiejų pusių (*2*). Skudučiuodami skudutį laikykite statmenai, prie apatinės lūpos priglaudę **trumpesniąja** nuopjova (*3*).

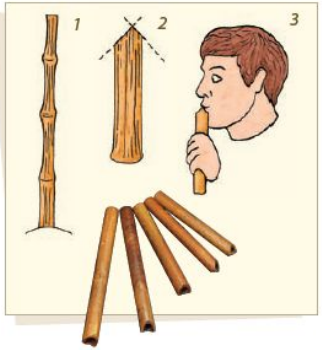

Likalaukių katė 10

Sutartinė

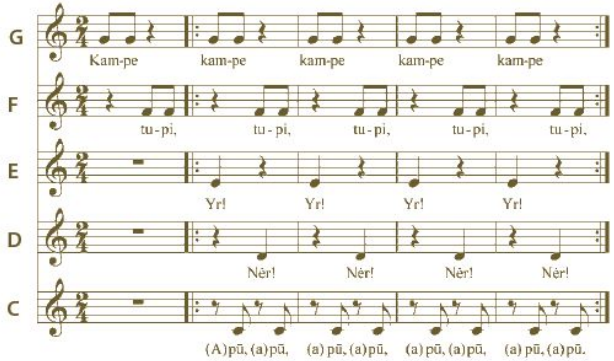

„Likalaukių katę“ skudučiuokite penkiais skudučiais. Jei neturite tuščiavidurių augalų stiebų, į skudučius panašų instrumentą pasigaminkite iš tuščių buteliukų, įpylę į juos truputį vandens. Paruoškite keletą buteliukų su skirtingu kiekiu vandens. Nustatykite, kurie jų skamba aukščiau, o kurie – žemiau.

NUO SKUDUČIO IKI VARGONŲ

Pasiklausykite įrašų. Kas galėtų pasakyti, kurio instrumento balsas skamba? Kuo šie instrumentai panašūs ir kuo jie skiriasi?

Afrikos džiunglių gyventojas pigmėjas dainuoja, pritardamas sau skudučiu. Skudutį jis išsidrožė iš melionmedžio stiebo.

Pietų Amerikos indėnai surišo keletą nendrinių skudučių. Jie sukūrė instrumentą, kuriuo galima pagroti daug įvairių melodijų.

Kinų muzikantas keletą bambuko vamzdelių įstatė į medinę dėžutę ir pritaisė pūstuką. Taip atsirado kinų šengas (lūpiniai vargonėliai).

Europos vargonų meistrai sujungė daug įvairaus ilgio ir storio vamzdžių, pritaisė dumples orui ir klaviatūrą. Vargonais grojama bažnyčiose.

Sukonstruokite instrumentą iš įvairaus ilgio tuščiavidurių vamzdelių. Vamzdeliams naudokite senus šratinukus ir flomasterius, plunksnakočių dangtelius.

Įminkite mįslę.

- Lazdų* krūme gaidys gieda.

(*Vargonai*)

* lazdos – lazdynas

Kultūros ir subkultūros

Nėra „POPSO“ apskritai; yra žanrai, turintys savo (*sub*)kultūrinį kontekstą.

- Bliuzas ir Kantri (*contry*)
- Ritmenbliuzas ir rokenrolas
- Soulas ir fankas
- *Disco* ir elektroninė muzika
- Regis (reggae)
- Hiphopas ir repas.
- *Ambient Music*
- *World Music*

Kalbos kultūra: „nata“ ar „gaida“?

Lietuvių k.:
Gaida - **giesmė** -
gysti / giedoti - **gaidys**.

Sanskritas:
Gīta - giesmė, daina
gayatī - giedoti
Gayatrī - giesmių mantra.

Pavyzdžiai:

- Vokalinis Konkursas „Meilės natos“
- „Intervalai - atstumai tarp natų“ (gaidų?)
- Konkursas „Mano nata“ (geriau būtų „mano gaida“)

Gaida - tai kas giedama (ir skamba). Nata - ženklas gaidai užrašyti.

Didysis lietvių kalbos žodynas: www.LKZ.lt
gáida sf. (1) Slnt, gaidà (4) DŽ

1. *melodija, tonas*:
Šitos dainos kita gáida BŽ99. Gaidà [K]. Lakštingala gáidas vadžioja J.Jabl. Pavasario girdim jau gaidą L. Gir. Balsis ir dvibalsis gali turėti tam tikrą muzikos elementą, tam tikrą gaidą K.Būg. Muzikai yra daugel pasinaudoję iš gaidų mūsų giesmių ir dainų A1885,64. Randasi dar tokie seneliai, kurie moka iš jų (kanklių) išgauti graudingą gaidą A1884,85. Idant mokytinis neužmirštų tikrosios gaidos savo kalbos, taip didžiai valkios ir gaudžios S.Dauk. Vaikeliai patys tur gaidas giedoti Mž497.
‖ prk. *nuotaika, pobūdis*: Skamba revoliucinė gaida studentų atsišaukimuose (sov.) rš. Komišką gaidą įnešė diskusijon rš. Pataikavimo gaida rš.
| Jo balso gaidelėse (tone) skambėjo apmaudas rš.

2. *nata* (muzikos rašmuo):
Jis tada uždarbiavo perrašinėdamas gaidas rš.

3. *balsas; klausa*:
Gandras nė kokios gáidos neturi J. Kaip pasensta žmogus, ir gáida prapuola J. Geros buvo gaidos (klausos) M.Valanč.

4. scom. *giedotojas*:
Po tam gaidos alba žėkeliai … pradest psalmus giedoti Mž498. Pirm eit gaidos, potam žaidėjai BBPs68,26.